

עורך „העולם הזה“ מוסר רשמיו מהבחירות ובפארים ומסכם את הלקח לישראל

אזהרה!

יודע מראש. אולם ככל שמתקדם היום, כן נעשות התוצאות מועצות יותר.

★ ★ ★

חבריו של שמעון פרס

לפני חצי שנה, כאשר הגיע לשיאו מרד הקולוני והקולוניאלי באנגליה, קראו הסוציאליסטים לשלטון את הגנרל דה-גול. הם ידעו כי הברירה היחידה היא בין הגנרל ובין מאבק תקיף והרסיסנות, שעשוי היה להפוך למלחמת-אזרחים מגואלת-בדם. הסוציאליסטים לא רצו ללחום.

העם הצרפתי עצמו לא היה כל כך מאוחד בפחד זה. כאשר קראו מתנגדי דה-גול להפגנה ציבורית נגד עליתו לשלטון, קיח לכמה רבבות אוהדים מושבעים. תחת זאת הופיעו חצי מיליון איש, ביניהם כמה מן האישים הדגולים של צרפת. הם צעדו, כפי שצעדו המוני הישוב העברי בארץ בימי המוסדות הלאומיים והספר הלבן — בשקט, במשמעת, תוך צייתנות לפקודה להתפור בסוף. אולי הם היו מוכנים ללחום? זאת היתה ההפגנה האחרונה של צרפת הדמוקרטית. שום אומה אינה אוהבת פחדנים. כאשר אנשי המשטר הישן, הסוציאליסטים, הראדיקלים, הקומוניסטים, נכנעו בפיג ברכיים בפני הגנרל, ניצר העם את חוצונו מהם. הוא לא היה מוכן לראות את סרצופם, אפילו באסיפת-נבחרים חסרת-השפעה.

כאשר שמעון הרדיו את התוצאות הראשונות, הדבר כבר ברור לגמרי. הסוציאליסטים נחלו מפלה נוראה. החברים הטובים של ממשלת ישראל ושמעון פרס, בורגס-מונורי ושות' אורחי מועדון התיאטרון בתל-אביב, נעלמו מן המפה. לגי מולה, ידיד ביג'י, קרה דבר גרוע ממת פוליטי — הוא נבחר רק הודות לגיססה של אויביו, אנשי סוסטל, שיתרו על המועמד שלהם במחוז.

אחת הדויעות הראשונות של הערב, כבר אומרת את הכל. ראש עיריית מרסיל לא נבחר. היה זה אותו ראש-עיר, אשר בשעה גורלית מאד הכריע את כפות-האמנים במפלגה הסוציאליסטית לטובת דה-גול. הדוגמאות גירשו אותו עתה בבושת-פנים. בוחר צרפת אמרו: אם כבר, או כבר, הם לא רצו בסוציאליסטים, המכשירים את הדיקטטורה של גנרל שמעון. הם לא רצו בקומוניסטים שאינם מסוגלים ללחום רבוע שעה בעד דעותיהם. הם לא רצו בחברי פרלמנט שהסכימו להפיכת הפרלמנט לתיאטרון-ביבות. תחת זאת בחרו ישר באנשים שבזו מאו ומעולם לפרלמנט, לדמוקרטיה, לחופש-שיוני-ואחאה.

340 מחברי הפרלמנט הקודם לא נבחרו מחדש. איש לא הויל דמעה. קברני הרפובליקה הרביעית נקברו יחד עמה. הנצביה.

★ ★ ★

אין „מיין קאמפף“ ברחוב

ישאר את פי העם, אמרו העסקנים, כאשר הציע דה-גול את החוקה החדשה. וכך אומרים עתה מחקיו בישראל.

העם הצרפתי נשאל, אמר „כן“ — והוליד היום פרלמנט שלא היה כדוגמתו באירופה מזה 100 שנים. זהו פרלמנט המורכב בעיקרו משונאי הפרלמנט. מה קרה? מראית-עין, משאל-העם הוא מכשיר דמוקרטי מאד. אך משום-מה הוא קשור תמיד בתופעות רודניות.

משאל-העם המודרני הראשון נערך בצרפת לפני קצת למעלה ממאה שנה. היום היה לואי נאפוליאון, הרפתקן קטן בעל שם גדול. הוא רצה להכשיר את הקרקע לחיסול הדמוקרטיה ולהקמת הדיקטטורה של עצמו. משאל-העם הצליח. נאפוליאון השני (הוא השלישי) הפך קיסר, צרפת יצאה לכבוש את צפון אפריקה, הדיקטטורה הקדישה את מרצה לשרשרת של הרפתקות, שסופה היה בכובץ ובדם של סידאן, מתחת למגפי הפרוסי הכובש.

האם מחדרים אנשים חכמים את אוזניהם כשהם שומעים על „בחירות“ בהן נדרש העם להצביע בפשטות „כן“ או „לא“, משום מה הן קשורות תמיד בדיקטטורה — אדומה, חומה או שחורה. הנאצים היו גאוני משאל-העם. ממשאל למשאל צעדו לעבר לייציה ואושיץ.

האם צרפת החדשה פאשיסטית? ברחוב אין פלוגות-סער, ושום „מיין קאמפף“ אינו נמכר בחנויות. אולם מנהיגי המפלגה שכבשה את הפרלמנט מדברים על „סוציאליזם פטריוטי“ ו„גדולה לאומית“ והיסול מלחמת המעמדות“ וה„התחדשות בחזית הדם“ ו„יעודה של צרפת“, בסגן המזכיר נורא-נורא את גרמניה של שנת 1933, כאשר קואליציה של הנאצים והימין הקיצוני נבחרה על-ידי העם הגרמני ברוב קולות בבחירות חופשיות. מדברים על מלחמה עד הסוף, ויש שמועות (אולי בלתי-נכונות) על הלקאות במחנית ריכוז, וצנזר צעיר כתב ספר על הערך המוסרי העמוק של המלחמה כאשר היא מלחמה. אולם ישנו הבלד עומד בין הרייך השלישי והרפובליקה הגדולה הגרמנית. הגרמנים היו חזקים. הם יכלו לכבוש אימפריה איריה ולנצח בשדה-הקרב כל אחד מצבאות העולם לתור. הם היו אנשי-הזרוע, אך זרועות היתה לפחות שופעת-כוח.

ואילו צרפת חלשה. המלחמה האליבית הקטנה מקיזה את דמה וכוחותיה. לא רק אמריקאים ורוסים, אלא גם בריטים וגרמנים, מתיחסים אליהם בזלזול. אין היא מוצאת פתרון לבעיות כלכליות מדכאות. בתנאים כאלה, פאשיזם אינו רק מבחיל, אלא גם מגוחך. כמו שאמר אותו הוגה-הדעות: כל דבר חוזר בהסטוריה פעמיים. בפעם הראשונה זו טראגדיה. בפעם השנייה זו פארסה.

★ ★ ★

איך למות מצחוק

האם שמעתם? שיטת-הבחירות האישיות היא הפתרון לכל הצרות. היא דמוקרטית. היא צודקת. היא יוצרת מעג ישיר בין הבוחר והנבחר. היא שוברת את עריצות המפלגות. היא מקדמת אנשים בלתי-תלויים. היא שמה קץ לפיצול האומה בין תריסר מפלגות, וכו' וכו'. אפשר למצוא את המאמרים הנדונים בעתוני ישראל.

לפני כמה חדשים אפשר היה למצוא אותם בעתוני צרפת. הסוציאליסטים ושותפיהם דרשו מדה-גול להנהיג שיטה זו. היו להם מפלגות גדולות ומבוטסות. הם רצו לחסל את המפלגות הקיצוניות — את הקומוניסטים, ואת אנשי סוסטל. דה-גול הסכים למרות התנגדותם הקיצונית של סוסטל ולמצוא את הכנסים לחוקה החדשה שיטה המחלקת את הארץ לאזורים, אשר כל אחד מהם בוחר בציר אחד לפרלמנט. אם בבחירות הראשונות אין אף למועמד אחד באזור רוב מוחלט של למעלה מ-50%, נערכות בחירות שניות. והזוכה היה נבחר.

זה היה לפני כמה חדשים. הערב צוחקת צרפת מקצה אל קצה. היא צוחקת מן הסוציאליסטים.

כי הנה תוצאות השיטה הדמוקרטית ביותר בעולם, כפי שהיו בצרפת היבשתית עצמה:

סוסטל קיבל 26% מן הקולות, אך 40% מן המקומות בפרלמנט. הקומוניסטים קיבלו 20% מן הקולות, ו-2% מן המקומות. הסוציאליסטים עצמם קיבלו 13% מן הקולות, אך רק 8% מן המקומות. הקאתולים, שקיבלו רק 7.5% מן הקולות, זכו ל-17 מקומות יותר מן הסוציאליסטים. הימין השמרני קיבל 30% מן המקומות, למרות שזכה רק בפחות מרבע הקולות. שיטה צודקת? הנה הצדק שלה.

שיטה המעלה אישים מכובדים ויודעים? בכל רחבי צרפת סולקו היום אנשים בעלי עבר ידוע ועמדה מבוססת. במקומם נבחרו אפסים שאיש לא הכירם אתמול. שיטה הנותנת יתרון לבלתי-תלויים? בכל הפרלמנט החדש לא ישבו שלושה בלתי-תלויים. כל המועמדים נתמנו על-ידי מרכזי המפלגות בסאריס, והבוחר נתן את קולו לאיש שנשלח על-ידי המפלגה מרחוק. בחלק גדול מן המחוזות לא היו המועמדים המנצחים בני המחוז שבחר בהם.

אם יפרסמו עתוני צרפת מחר בבוקר את מאמריהם של חסידי ביג'י והציונים הכלליים על שיטת-הבחירות הצודקת והגואלת, קיימת סכנה שהקוראים ימותו מצחוק.

★ ★ ★

הגוליסטים ניצחו את דה-גול

איש האומלל ביותר בצרפת הערב הוא שארל דה-גול. אמר עתונאי אחד: „השאלה היא אינה מה יעשה דה-גול בפרלמנט הזה, כי הפרלמנט ממילא כבר אין לו שום סמכויות רציניות. השאלה היא מה יעשה דה-גול באומה כזאת!“

וזה באמת השאלה. דה-גול קיבל את השלטון כדי להציל את צרפת. אי-אפשר להציל את צרפת אלא על-ידי חיסול המלחמה באנגליה, האוכלת את המדינה. חיסול המלחמה לא יתכן אלא על-ידי הידברות ישירה בין ממשלת צרפת לבין הנהגת תנועת-השיחרור האלגיירית.

אם ישנו דבר אחד אשר לא יתכן החל ממחר בבוקר, הרי זו הידברות עם לוחמי השיחרור האלגיירים. כי בפרלמנט יושב רוב יציב שנבחר כולו על סמך מצע פשוט אחד: ללחום באנגליה עד הסוף המרי. יותר להרוג, יותר לענות, יותר להשמיד — אבל לא להיכנע ולא להתפשר. עד טיפת-הדם האחרונה.

אם אמנם רצה דה-גול לשלב את צרפת במרחב האפרי-אסיאתי, כפי שאמנים מוקירו ואמיתים, הרי הערב קץ הקץ על חוכנותיו. אם יהיה ישר כלפי עצמו, יתפטר ויחזור לכפר שלו. ואז יהיה מר דאק סוסטל הנשיא הבא. לפי החוקה של דה-גול, הנשיא הוא הדיקטטור של צרפת.

אם לא יהיה דה-גול ישר עם עצמו, ימשיך. הוא לא יוכל לבצע דבר. הוא יצטרך ללחום בצפון-אפריקה, עד שהצרפתי ה"אחרון יגורש משם — מלחמה חסרת-מוצא, חסרת תקווה, חסרת-תכלית. הוא לא יוכל להעביר רפורמה כלכלית פנימית, כי הרוב היציב בפרלמנט החדש שלו מורכב מ"אנשים המתנגדים בפרינציפ לכל רפורמה. הוא לא יוכל להפוך את צרפת לשותפה מכובדת בהנהגת המערב, כי לא האמריקאים, לא הבריטים, לא הגרמנים ולא ה"איטלקים יתייחסו בכבוד למדינה השוקעת בכובץ מדיני, כלכלי וצבאי.

כפי שאמר עמוס קינן: חלטר הוא דבר חשוב. אבל אי-אפשר להגיע אתו אל הירח. אפשר, כמובן, לדבר על „גרנדר“, גור לתה של צרפת. ועל יעודה בעולם. ועל ההתחדשות הגדולה. אבל המציאות אכזרית היא, וסיסמות יפות לא תשיגנה אותה. הן בחירות העלו לשלטון את הגוליסטים. הן הנחיתו מכת-מות על דה-גול עצמו. אין ספק שהוא יודע זאת.

★ ★ ★

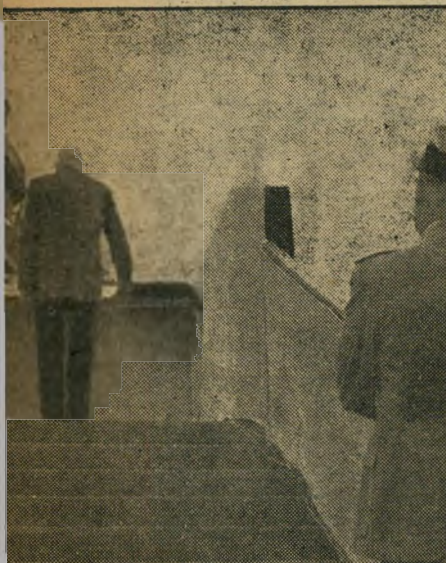
יום הראשון השחור

שכתי הערב בניתו של פאריסאי משכיל מאד. ספרים בכריכות נהדרות היו ערומים זה על גבי זה בגובה כל הקירות. הריחות היה צרפתי נושן. שטיח עימם את הצעדים, מבעד לחלון נראו בתיה העתיקים של הביירה. על השולחן עמדה כוס של מארטה, יין צרפתי אשר לא-צרפתים מעטים יודעים אף את שמו. היה זה בית שאמר כולו תרבות של דורות רבים.

שם ישבו וביכינו את צרפת — את צרפת של חלטר, של מיראבה, של וולא. הרדיו מסר את התוצאות. שעות על גבי שעות. התמונה הלכה והתקדרה משעה לשעה. הרכב הפרלמנט היה נורא למדי — למעלה משלושה רבעים ממנו מורכבים מן הימין הריאקציוני ביותר, כצב חסרת-קדים מאז בחרה צרפת ב-1815 פרלמנט כל כך מלוכני שהמלך לואי ה-18 נאלץ לפזרו. אך עוד יותר נורא היה שתמונה זו לא נבעה כולה משיטת-הבחירות המתועבת. גם הקולות עצמם נתנו לימין כ-57%.

במציאות הנוכחית של צרפת, לאור הבעיות המיוחדות של צרפת, זוהי טרגדיה לצרפת. יותר מכך: זוהי התאבדות. זהו חיסול הסיכוי האחרון של צרפת להחזיק מעמד לפחות כמעצמה ממדרגה שניה — סיכוי שהיה קיים בידי מנדס-פראנס, ותחילה אפילו בידי דה-גול. עתה שוב אין מנוס מהתליץ שיוירי את צרפת למדרגה של מעצמה קטנה — מדינה שתצחק את העולם בתביעות „גדולה“, שתחיה על הנדבות של אמריקה וגרמניה, פושטת-רגל ושקועה במלחמה בזויה.

מה יהיה השלב הבא? היבוא סוסטל אחרי דה-גול? או שמא ינסה דה-גול לחסל את סוסטל בעוד מועד (אם לא איתר כבר את המועד)? האם תשקע צרפת עד ששוב לא תהיה „לח-הצלה“ או שמא תוליד צרפת לפתע פתאום התחדשות אמיתית, כמחאה עמקה וספונטאנית, אחרי תקופה של פאשיזם מוסווה או גלוי?

המונצח? הגנרל שארל דה-גול נואס בפני קהל בוחריו. המנצחים בבחירות דגלו את שמו בשם, אך סדיניותו מנוגדת לזו שלהם.